

“політична зоологія”, збанкрутілий “прем’єр і проффесор”, “кидалово”, спогади про “американські валянки та наколоті апельсини”, а насамкінець — справжній літопис про “Нестора-скаргописця”.

Окрім анекдотів, до збірника потрапило чимало резонансних висловів відомих політиків, цікаві випадки, що мали місце в період президентської кампанії, витвори сатириків-професіоналів і славнозвісні спроби “чорного піару”, поетичні спроби невідомих авторів, рімейки пісень відомих естрадних та рок-виконавців на виборчу тематику тощо. Книжка містить чимало ілюстрацій — кумедні “ляпи” передвиборчої агітації, навмисне зіпсовану та перероблену заздрісними опонентами політичну рекламу, карикатури, мистецький “сюрр” Май-

дану, неймовірні кадри з телебачення, яке фіксувало найменші подробиці й деталі (інколи небажані) виборчої кампанії. Хоча політичні симпатії автора очевидні, у книжці знаходимо й чимало “народної творчості” з боку опонентів помаранчевого руху як словесного, так і образотворчого ґатунку. Принаймні читач має змогу порівняти і зробити свої власні висновки.

Чесно кажучи, трохи шкода, що така цікава з усіх поглядів книжка вийшла мізерним у масштабах України накладом — дві тисячі. Адже це — своєрідний, але чудовий підручник, де йдеться про короткий (а проте яскравий!) відтинок новітньої української історії.

Ярослав Мишанич

НОВЕ ПРО ОЛЬГУ КОБИЛЯНСЬКУ

Погребенник Ярослава. Німецькомовний контекст творчості Ольги Кобилянської. — Чернівці: Рута, 2005.

Хоч би скільки було написано про “величаву квітку Буковини” (О.Гончар), окрасу й гордість української літератури кінця XIX — першої третини XX ст. Ольгу Кобилянську (1863-1942), кожна нова розвідка про письменницю викликає інтерес і науковців, і широкої громадськості. Процес осягнення її творчості, як переконують дослідження початку XXI ст. — Т.Гундорової “*Femina melancholica*” (К., 2002), І.Демченко “Особливості поетики Ольги Кобилянської” (К., 2001), С.Кирилюк “Ольга Кобилянська і світова література” (Чернівці, 2002), а також виданий у серії “Усе для школи” посібник “Ольга Кобилянська” (автор-упорядник Н. Поліщук. — К., 2001), — нескінченний. Безперечно, не залишиться непомітною на цьому шляху актуальна праця Я.Погребенник “Німецькомовний контекст творчості Ольги Кобилянської”, яка нещодавно вийшла друком у Чернівцях. Варто зазначити, що Я.Погребенник, відомий український літературознавець, пе-

рекладач, педагог, написала понад 60 наукових праць із проблем німецько-українських літературних взаємин. У своїй новій книжці дослідниця прагне ґрунтовно висвітлити питання, яке й раніше поставало у працях про О.Кобилянську; дотично його торкались ще у 1960—1970-х роках О.Бабишкін, Н.Томашук, М.Лещенко. Ідеться про творчість О.Кобилянської в німецькомовному контексті. Я.Погребенник виокремлює кілька аспектів проблеми: по-перше, аналізує особисті контакти письменниці з німецькими культурними діячами, редакторами, видавцями; по-друге, подає досі маловідомі німецькомовні відгуки про новели О.Кобилянської. По-третє, і це дуже істотно, її праця містить докладний текстологічний аналіз двомовних новел письменниці “Природа”, “Некультурна”, “Битва”, “За готар”, “Поети”, “Рожі”, “Valse mélansolique”, “Лісова мати” та ін. Крім того, Я.Погребенник вперше ґрунтовно дослідила німецькомовний аспект проблеми „О.Кобилянська-пе-

рекладач” (заявлена вона також серед тем у семінарі З.Гузаря, проте мало опрацьована). Аналіз перекладів німецькою мовою творів В.Стефаника, Леся Мартовича, Марка Вовчка, Олени Пчілки, Н. Кобринської, здійснених О.Кобилянською, доводить, що, незважаючи на певну недосконалість, “вони залишаються важливим історико-літературним фактом, без якого творчість О. Кобилянської значно втратила б на своїй багатогранності”. Я.Погребенник вперше довела, що переклад “Голосних струн” Лесі Українки, під яким у першодруці підписалась О.Кобилянська, насправді їй не нале-

жить, тому “доцільно друкувати цей нарис у зібранні творів поетеси як оригінальний, написаний німецькою мовою”. Висновки в аналізованій праці щодо двомовних новел ще більш категоричні, проте належно аргументовані: “Німецькі твори О.Кобилянської (...) повинні входити в зібрання письменниці на рівноправних з українськими творами засадах”. Отож немає сумніву, що рецензоване видання стане важливою віхою на шляху дослідження українсько-німецьких літературних взаємин.

м. Чернівці Ярослава Мельничук

КРИТИКА. – 2005. – ЧИСЛО 9

Олександр Мотиль аналізує українську урядову кризу як нормальний складник демократичного режиму. Друкуються відкритий лист і меморандум Харківської правозахисної групи з вимогою скасувати грудневу політичну реформу 2004 р.

та обґрунтуванням такої позиції. Філіп Тер з'ясовує місце України на ментальній мапі Європи. Василь Костюк висвітлює образ Європи та європейців у літературі, головним чином, на матеріалі прози Ю.Андруховича. Віталій Чернецький аналізує російське сприйняття спадщини “малоросійського Тургенєва” і “малоросійського Шопенгауєра” – Л. фон Захер-Мазоха. Сергій Яковенко розглядає проблематику тіла у творчості М. Кундери і В. Гомбровича. Жанна Ковба долучається до дискусії про українсько-єврейські відносини часів другої світо-

вої війни, наводячи фрагменти документів, які засвідчують різне ставлення українських інтелектуалів до євреїв. Вадим Дивнич наводить та іронічно коментує відповідь Української національної комісії з питань правопису на відомий лист фахівців до тодішнього віце-прем'єр-міністра М.Томенка із закликом посприяти реформуванню української орфографії. Привертає увагу до рівня джерелознавчої культури філологів розлога анотація-коментар Степана Захаркіна до видання “Українські неокласики”, впорядкованого Вірою Агеєвою. Водночас редакція надала Олені Русиній три сторінки на викриття історичного нарративу (чи нарративів?) “співця Болохівщини” Олекси Журка; рецензовану працю (праці?) оприлюднено, судячи з тексту відгуку, у збірках конференційних матеріалів чи й невідомо де. Сергій Плохій рецензує монографію Н.Яковенко “Паралельний світ”. Тамара Злобіна робить спробу “дослідити сучасні міти Львова..., знайти альтернативу офіційній візії й поглянути на львівську ідентичність під нетрадиційним кутом зору”. Іздрик друкує есей “Львів: секвенції психозу”.

Олександр Брайко

Слово і Час. 2005. №12